

DYNAMICS OF MOLDOVA'S EXPORTS: ANALYSIS AND TRENDS

DINAMICA EXPORTURILOR REPUBLICII MOLDOVA: ANALIZĂ ȘI TENDINȚE

PLOPA Silviu, student, specialitatea: Economie

Academia de Studii Economice din Moldova, Republica Moldova,
Chișinău, str. Bănulescu-Bodoni 61, www.ase.md
e-mail autor: plopa.silviu@ase.md

Abstract: *The foreign trade of the Republic of Moldova is going through a period of contrasting trends. While exports of goods continue to decline, exports of services are experiencing a positive and steady growth. The reduction in goods exports is caused by both internal and external factors that have negatively influenced the competitiveness of Moldovan products on international markets. On the other hand, the services sector, particularly IT and business services, benefits from favorable government policies that have supported investment attraction and the creation of a conducive development environment. This growth in service exports has contributed to the diversification of external revenue sources, allowing Moldova to strengthen its position in international markets. Thus, the services sector has become an important driver of the economy.*

Keywords: *exports, trade, free trade, welfare.*

JEL CLASSIFICATION: F1

INTORDUCERE

Comerțul extern al Republicii Moldova a fost marcat de fluctuații semnificative în ultimii ani, înregistrând scăderi semnificative ale exporturilor de bunuri și creșteri ale exporturilor de servicii. Această cercetare este importantă pentru a înțelege evoluțiile comerțului extern al țării și pentru a identifica factorii care au influențat aceste schimbări. Obiectivele cercetării sunt: identificarea principalelor performanțe și scăderi în comerțul extern, analiza factorilor care au contribuit la aceste schimbări și identificarea ramurilor economice competitive pe plan internațional, care ar putea contribui la creșterea exporturilor în viitor.

EXPORTURILE DE BUNURI

Comerțul extern de bunuri al Republicii Moldovei înregistrează o tendință îngrijorătoare, astfel exporturile continuă să scadă pentru al doilea an consecutiv, ajungând în anul 2024 la 3,55 mld. USD (Figura 1). Aceasta reprezintă o reducere de 780 mil. USD față de maximul istoric înregistrat în anul 2022 care a fost de 4,33 miliarde USD.

În 2024 mărfurile autohtone au reprezentat 76,2% din totalul exporturilor Republicii Moldova, însă ponderea lor a scăzut cu 5,6 puncte procentuale față de anul precedent, contribuind la o reducere a exporturilor cu aproximativ 4%.

Astfel, pentru a crește competitivitatea acestora, într-un articol din revista BusinessClass, se subliniază importanța dezvoltării produselor cu valoare adăugată înaltă și diversificarea piețelor prin acțiuni strategice și misiuni economice. Totodată, este necesară o politică națională clară pentru promovarea produselor, facilitarea accesului la finanțare și sprijinirea companiilor în obținerea certificatelor necesare. De asemenea, reexporturile, care au constituit 23,8% din exporturi (846,8 mil. USD), au scăzut cu 28,1%, determinând o reducere totală a exporturilor cu 8,2%.

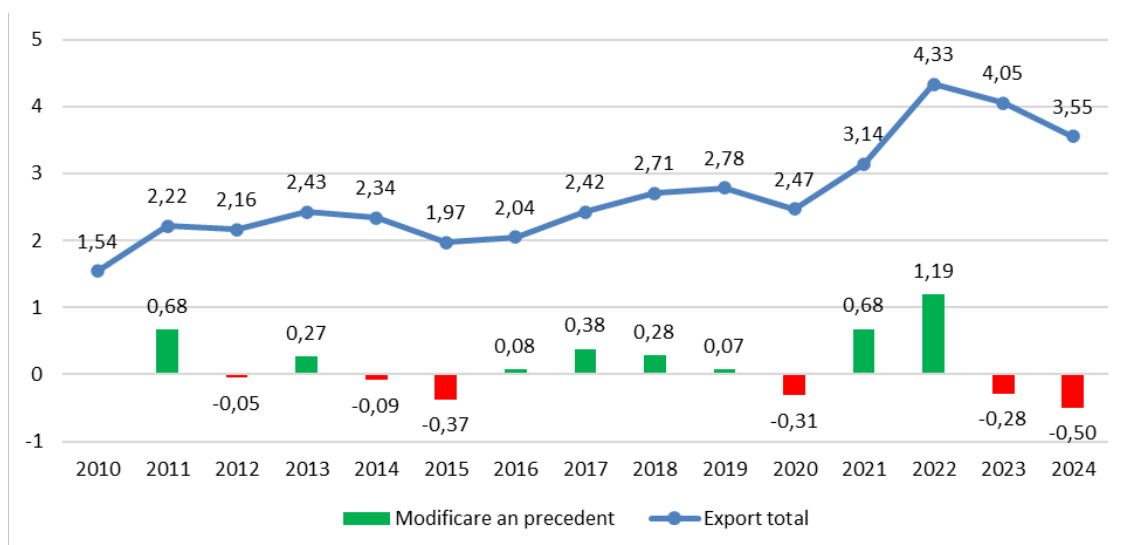

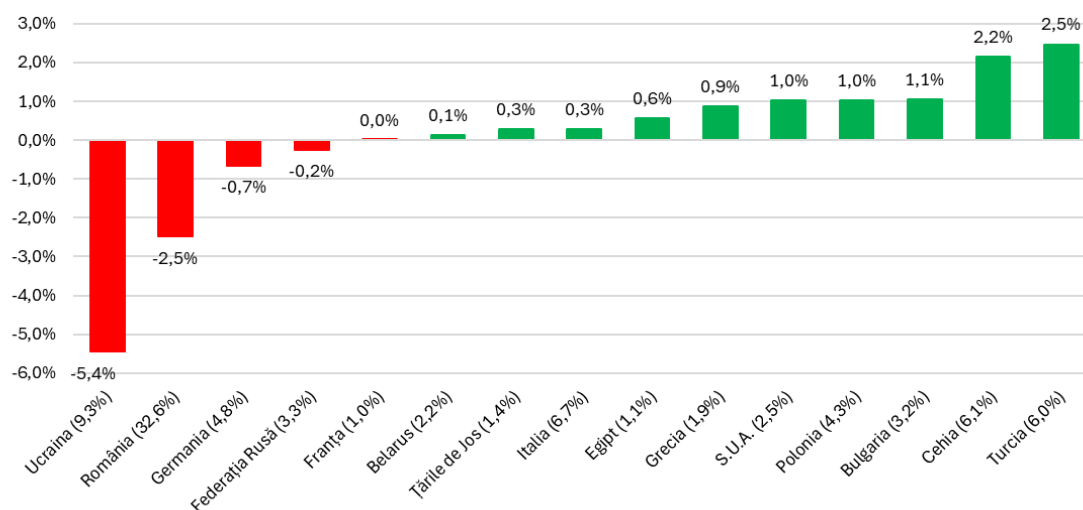
Figura 1. Evoluția exporturilor de bunuri, mld. USD

Sursa: Biroul național de statistică

Această tendință negativă din ultimii ani subliniază necesitatea unor reforme economice și strategii adaptate pentru a sprijini creșterea exporturilor și consolidarea competitivității produselor moldovenești pe piețele internaționale.

EXPORTURILE DE BUNURI PE ȚĂRI

În 2024, exporturile Republicii Moldova au înregistrat scăderi semnificative pe piețele principale. Livrările către Ucraina au scăzut cu 44,7%, din cauza pierderii rolului de hub de tranzit. Exporturile către România, principalul partener comercial, s-au redus cu 18,4%, iar către Germania cu 22,8%, aceasta coborând pe locul șase ca destinație de export. Scăderea exporturilor în Germania a afectat indirect și comerțul cu România, ținând cont de interdependența economică dintre cele două țări.

Notă: Cifrele de lângă denumiri reprezintă cota țărilor în exporturile totale de bunuri ale RM în 2024

Figura 2. Modificarea cotelor principalilor parteneri comerciali în exporturile totale față de anul precedent.

Sursa: Biroul național de statistică

Totuși, au fost înregistrate și creșteri pe anumite piețe. Exporturile către Turcia au crescut cu 49,5%, datorită acordului de liber schimb. SUA au înregistrat o creștere de 46,4%, menținând tendința ascendentă din ultimii doi ani. Exporturile către Cehia au avansat cu 35,4%, susținute de cererea ridicată pentru cabluri și echipamente auto, alimentată de industria auto puternică a acestei țări.

PRINCIPALELE PERFORMANȚE ȘI SCĂDERI LA EXPORTURI DE BUNURI

Exporturile Republicii Moldova au înregistrat fluctuații semnificative în 2024, comparativ cu 2023, conform datelor BNS. Exporturile de produse petroliere au scăzut cu 65,8%, după ce în perioada 2022-2023 acestea au reprezentat peste 15% din totalul exporturilor, atingând un nivel de 680 mil. USD anual. Deși Moldova a devenit un exportator important de produse petroliere, această tendință a fost determinată mai mult de contextul geopolitic decât de o dezvoltare economică sustenabilă. Astfel, pierderea rolului de hub de tranzit pentru produsele petroliere a dus la scăderea semnificativă a exporturilor acestora, influențând negativ evoluția exporturilor totale în a doua jumătate a anului 2023 și în 2024.

De asemenea, exporturile de grăsimi și uleiuri vegetale s-au redus cu 51,3% din cauza unor politici comerciale incoerente și a dificultăților în importul materiilor prime, afectând capacitatea de producție a companiilor moldovenești. Exporturile de mașini și aparate electrice au înregistrat o diminuare de 8,8%, determinată de reducerea comenzilor din Germania și România, în contextul încetinirii economice.

Pe de altă parte, anumite categorii de produse au înregistrat creșteri importante. Exporturile de semințe și fructe oleaginoase au crescut cu 28,4%, iar cele de legume și fructe cu 10,6%. Moldova s-a clasat pe locul 3 la exportul de prune și locul 8 la exportul de cireșe în 2023, iar rețeaua de export a merelor s-a extins de la doar 2 țări la 49. Această evoluție demonstrează competitivitatea sectorului și necesitatea unor politici de susținere a producătorilor. Exporturile de băuturi alcoolice și nealcoolice au crescut cu 17,2%, iar în contextul geopolitic actual, producătorii moldoveni de vin ar putea beneficia de oportunități pe piața canadiană, în urma restricțiilor impuse vinurilor americane.

EXPORTURILE DE SERVICII

Exporturile de servicii înregistrează o evoluție remarcabilă de la an la an. Astfel conform datelor BNM în 2023 (datele pentru 2024 încă nu sunt publicate), ponderea acestora în totalul exporturilor de bunuri și servicii a atins un nivel record de 38,3%. Valoarea exporturilor de servicii a fost de 2,44 mld. USD (Figura 3), în creștere cu 161,2 mil. USD față de 2022, când acestea se ridicau la 2,28 mld. USD.

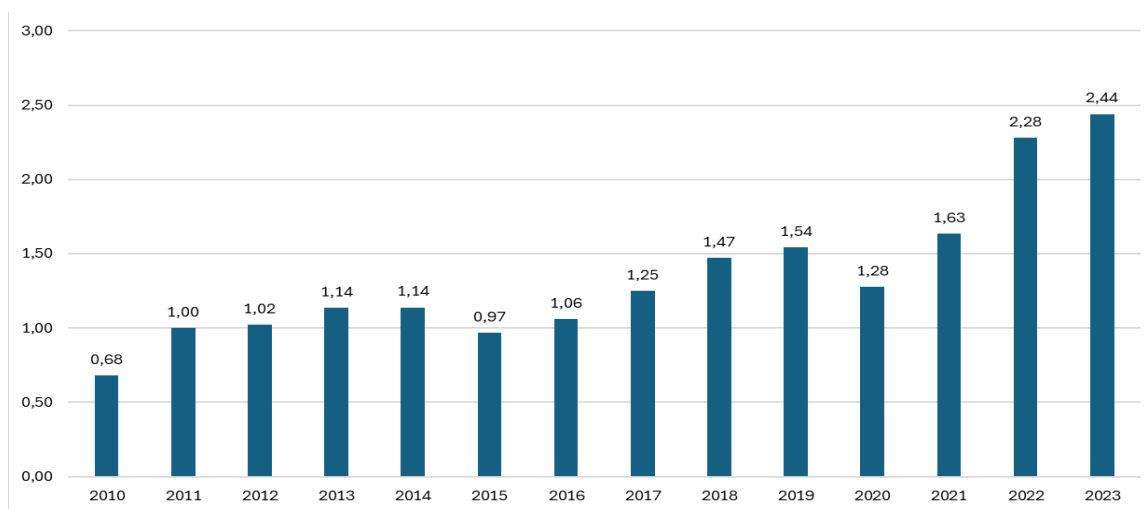

Figura 3. Evoluția exporturilor de servicii, mld. USD

Sursa: Biroul național de statistică

În 2023, exporturile de servicii IT ale Moldovei au ajuns la 580 mil. USD, susținute de crearea Moldova Innovation Technology Park (MITP) în 2016 și de menținerea unei cote unice de impozitare redusă de 7% până în 2035, care a atras investiții străine. Exporturile de servicii IT au crescut de zece ori față de 2015, iar MITP a înregistrat un număr record de 2.000 de companii rezidente.

Exportul de servicii pentru afaceri (BSS) a crescut cu 31,55% în 2023, atingând 246 mil. USD, datorită politicilor guvernamentale favorabile, care au oferit facilități similare cu cele din sectorul IT.

În același an, exporturile de servicii de transport de mărfuri și pasageri au crescut la 540 mil. USD, iar exporturile de servicii de transport aerian au ajuns la 182 mil. USD, cu o creștere semnificativă față de 2022.

Exportul de servicii de sănătate a înregistrat o creștere semnificativă, ajungând la 53,0 mil. USD în 2023, comparativ cu 36,9 mil. USD în 2021. În ceea ce privește serviciile de instruire, exporturile au fost de 81,3 mil. USD în 2023, în scădere cu 2,16%, dar estimările pentru 2024 indică o creștere la 86,2 mil. USD, cu o majorare de 4,7 mil. USD.

CONCLUZII

În concluzie pot spune că, exporturile Republicii Moldova au înregistrat o evoluție mixtă, cu scăderi în unele sectoare și creșteri în altele. Este esențial ca Moldova să continue să diversifice piețele externe și să sprijine dezvoltarea produselor cu valoare adăugată, pentru a-și îmbunătăți competitivitatea. Succesul în domeniul IT și al serviciilor de afaceri arată că politicile guvernamentale pot contribui semnificativ la creșterea exporturilor și la întărirea economiei naționale.

REFERINȚE:

1. Agora.md. (2024). *Sectorul IT și-a triplat contribuția la PIB-ul Moldovei. Descrierea celor mai noi cifre prezentate la SUM IT UP6 Global Connect*. <https://agora.md/2024/09/20/sectorul-it-si-a-triplat-contributia-la-pib-ul-moldovei-descopera-cele-mai-noi-cifre-prezentate-la-sum-it-up6-global-connect>
2. Banca Națională a Moldovei. (2023). *Raport: Balanța de plăți a Republicii Moldova (MBP6) în prezentare standard*. <https://www.bnm.md/bdi/pages/reports/dbp/DBP17.xhtml?id=0&lang=ro>
3. Biroul Național de Statistică al Republicii Moldova. (2024). *Comerțul internațional cu mărfuri al Republicii Moldova în luna decembrie 2024 și în anul 2024*. https://statistica.gov.md/index.php/ro/comertul-international-cu-marfuri-al-republicii-moldova-in-luna-9539_61660.html
4. BusinessClass MD. (2024). *Revista BusinessClass MD*. <https://businessclass.md/>
5. IDIS "Viitorul". (2024). *Exportul de bunuri al Republicii Moldova, deja de doi ani, este într-o scădere continuă*. <http://viitorul.org/ro/content/exportul-de-bunuri-al-republicii-moldova-deja-de-doi-ani-este-%C3%AEntr-o-sc%C4%83dere-continuu%C4%83>

Coordonator științific: COBAN Marina, dr., conf.univ.,
Academia de Studii Economice din Moldova
Republica Moldova, Chișinău, str. Bănulescu – Bodoni 61
e-mail: mcoban.mcoban@gmail.com